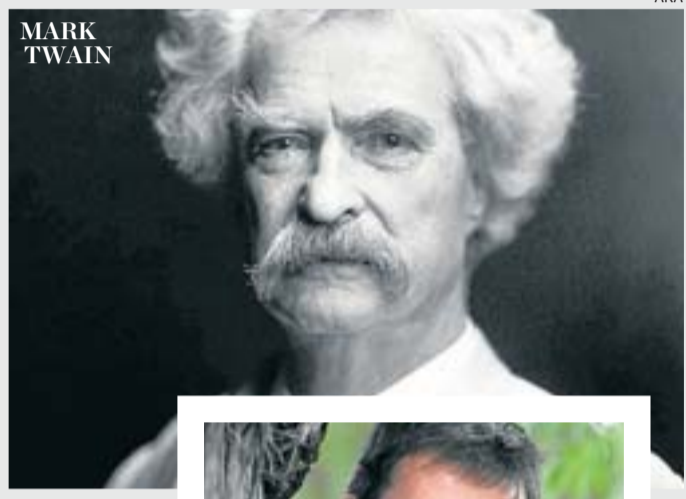

El tacte del món

HELEN KELLER

MARK TWAIN

ADAM MARTÍN

CRISTINA CALDERER

“Tot allò que em mou i m’emociona és com una mà que em toca en la foscor, i aquest tacte és la meva realitat”, escrivia Helen Keller

Mans que toquen, mans que senten, mans que parlen

“Si fóssiu cecs i sords i poguéssiu xocar la mà del senyor Jefferson, hi veurieu un rostre amable i sentiríeu una veu diferent de totes les que coneixeu. La mà de Mark Twain és plena d’extravagàncies, d’humor i de gràcia, i quan l’encaixes, la gràcia es converteix en afabilitat i simpatia”.

Si fóssim cecs i sords, mirariem i escoltariem el món amb les mans. I atribuiríem a les mans dels altres qualitats morals. Així ho justificava Helen Keller: “Llegeixo que una cara és forta, amable; que denota paciència, intel·ligència; que és bonica, dolça, noble, vella. ¿No tinc jo el mateix dret que vosaltres quan descriu el que veieu a utilitzar aquestes paraules quan descriu el que sento en el tacte?”

Helen Keller va néixer en un poblet d’Alabama el 1880. Quan era una criatura d’un any i mig va patir unes febres que la van deixar cega, sorda i muda, incapaç de comunicar-se amb l’entorn. Fins que, quan tenia set anys, l’educadora Anne Sullivan –que també patia una discapacitat visual– li va abocar un gerro d’aigua a les mans i, tot seguit, li va lletrejar al palmell la paraula *aigua*. Allò la va despertar. Els progressos van ser espectaculars: deu setmanes després havia après l’alfa-

bet i es podia comunicar amb la mestra i amb els pares. La Helen va aprendre a parlar a partir de les vibracions del coll i el moviment dels llavis. Es va graduar a l’escola secundària i es va llicenciar amb honors a la universitat. Va escriure llibres i articles i es va erigir en activista destacada a favor de les llibertats civils i en defensa de les persones discapacitades. La seva història de superació va donar peu a l’obra de teatre *El miracle d’Anna Sullivan*, de William Gibson, i a la pel·lícula del mateix títol, dirigida per Arthur Penn el 1962.

L’única antena per sortir de l’aïllament i la foscor

Viena Edicions ha publicat ara *El món on visc*, de Helen Keller, traduït per Dolores Udina. Segons l’enyorat neuròleg Oliver Sacks, aquest llibre és el més càlid, íntim i bonic de tots els que va escriure Keller. És sens dubte un llibre fascinant, que acostua els lectors vidents a una percepció pràcticament desconeguda de la realitat. “És en el tacte on es troben tot l’amor i la intel·ligència”, afirma l’autora. I ens agafa de la mà per mostrar-nos un univers on la mà ho és tot. “Tots els actes de la meua vida giren al voltant de la mà com a pivot –explica Keller–. És la mà que em lliga al món dels ho-

mes i les dones. També és la mà l’antena que em permet sortir de l’aïllament i la foscor. Quan la mà d’una altra persona va deixar caure una simple paraula dins la meua amb un lleuger moviment dels dits, va començar la comprensió, la joia i la plenitud de la meua vida”.

La Helen alimenta la ment amb objectes tangibles. Diu que el paradís s’assoleix a través del tacte, un sentit que enganya menys que la vista. Quan llegeix les mans alienes no hi veu prediccions futures, però hi copsa amb precisió personalitats presents: “La mà no només és tan fàcil de reconèixer com la cara, sinó que revela els seus secrets amb més franquesa i inconsciència”.

La necessitat i el plaer de recuperar la vida manual

En algun moment d’això que en diem evolució vam oblidar el poder de les mans, però sembla que les estem tornant a valorar. Aquest món que cau a trossos potser només l’arreglarem de manera artesanal, fent coses que tinguin sentit. El periodista Adam Martín reivindica la vida manual en el llibre *Mans* (Pòrtic). Sosté que fer servir les mans de nou ens ajudaria a reconciliar-nos amb la nostra natura. I qui sap si descobriríem l’orgasme tàctil que tan bé coneixia Helen Keller. ♦♦

MINÚCIES

JORDI LLOVET

En Pujols

Mai no he arribat a entendre com Josep Pla va tenir la paciència d’endinsar-se en el “sistema” filosòfic de Francesc Pujols, la dita *hiparxiologia*, del grec *hiparxis*, que vol dir *existència*, i *logos*, que vol dir *discurs* o *tractat*, en aquest cas. Però ho va fer en un llibre rar, jo diria que mai reeditat, per a tranquil·litat de la memòria pòstuma de l’escriptor i propietari de Llofriu: *El sistema de Francesc Pujols. Manual d’hiparxiologia*, Llibreria Catalònia, 1930 (?).

El llibre s’obre amb aquestes paraules proemials del mateix Pujols, transcrits per Pla: “Quan, després de molt de temps d’estudiar i de meditar enmig de l’existència coneguda, vaig trobar les línies generals que em permeten d’establir el sistema, no sols vaig sentir la impressió de seguretat que dona la ciència, sinó que vaig tenir una gran alegria. Tenir sistema era per mi com tenir cotxe”. La metàfora no és gaire afortunada, si es mira el gruix de la història de la filosofia: ni Plató ni Aristòtil van tenir res semblant a un cotxe, però el segon té un bon sistema filosòfic; ni Kant –per anar a l’altre cap dels grans sistemes filosòfics– anava amb cotxe (de cavalls) quan ja n’hi havia.

FUNDACIÓ FRANCESC PUJOLS

Tot plegat sembla una enorme facècia: és una broma el llibre de Pla –que plagia pàgines senceres dels escrits de Pujols, com si fos collita pròpia–; és una plagasitat l’obra sencera de Pujols, i és cosa de Carnestoltes tota la seva persona: potser per això Salvador Dalí li va fer una escultura fenomenal, que ara es troba a les portes del museu de Figueres. La veritat és que un home que va considerar, carregat d’optimisme patriòtic, que “vindrà un dia que, anant pel món, pel sol fet de ser catalans ens ho trobarem tot pagat”, no pot ser considerat un filòsof de gaire patent, malgrat les seves referències a Lluç, Sibíuda, Duns Escot, Jaume Balmaes i tothom que calgués esmentar de passada.

Queda tot prou ben explicat al recull que va fer Miquel Utrillo, *Anecdòtari d’en Francesc Pujols*, Barcelona, 1937, on llegim: “¿Ens podríeu donar una idea del lloc de la religió en el vostre sistema filosòfic?” «Mireu –va dir en Pujols–, només us diré que es podrà ésser religiós sense anar a missa, sense ésser místic, sense creure en miracles i sense ésser catòlic. Ja veieu quanta comoditat”. Però en tenia de gracioses. Un dia va anar a la casa d’un seu amic difunt i li van dir: “«El vol veure?» I ell va respondre: «Gràcies, ja passaré un dia d’aquests»”. ♦♦